66. MEKTUP

٦٦ - ﴿ اَلْمَكْتُوبُ السَّادِسُ وَالسِّتُّونَ: اِلَى مُحَمَّدٍ مُقِيمِ الْقُصُورِيِّ فِى جَوَابِ سُؤَالِهِ عَن مَعْنَى «اَلْمَجَازُ قَنْطَرَةُ الْحَقِيقَةِ» ﴾

سَأَلَ اَخِى مُحَمَّدُ مُقِيمُ اَنَّهُ بِاَىِّ مَعْنًى قَالُوا «اَلْمَجَازُ قَنْطَرَةُ الْحَقِيقَةِ» اِعْلَمْ اَنَّ الْمَجَازَ ظِلُّ الْحَقِيقَةِ وَمِنَ الظِّلِّ اِلَى الْاَصْلِ طَرِيقٌ سُلْطَانِىٌّ وَلَعَلَّهُمْ بِهٰذَا الاعْتِبَارِ قَالُوا «مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ» فَاِنَّ مَعْرِفَةَ الظِّلِّ مُسْتَلْزِمَةٌ لِمَعْرِفَةِ الْاَصْلِ فَاِنَّ الظِّلَّ كَائِنٌ عَلَى صُورَةِ اَصْلِهِ فَيَكُونُ سَبَبًا لِانْكِشَافِ الْاَصْلِ لِاَنَّ صُورَةَ الشَّيْئِ مَا يَنْكَشِفُ بِهِ ذٰلِكَ الشَّيْئُ لٰكِنْ يَنْبَغِى اَنْ يُعْلَمَ اَنَّ الْمَجَازَ اِنَّمَا يَكُونُ قَنْطَرَةَ الْحَقِيقَةِ اِذَا لَمْ يَدْخُلْ فِى الْبَيْنِ تَعَلُّقٌ بِالْمَجَازِ وَلَمْ يَنْجَرَّ الْاَمْرُ اِلَى نَظْرَةٍ ثَانِيَةٍ وَقَنْطَرَةُ الْحَقِيقَةِ هِىَ النَّظْرَةُ الْاُولَى الَّتِى قَالَ الْمُخْبِرُ الصَّادِقُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ فِى حَقِّهَا **«اَلنَّظْرَةُ الْاُولَى لَكَ»** وَكَاَنَّهُ اَشَارَ بِلَفْظِ لَكَ اِلَى حُصُولِ هٰذِهِ الدَّوْلَةِ وَاَمَّا اِذَا دَخَلَ التَّعَلُّقُ بِالْمَجَازِ فِى الْبَيْنِ عِيَاذًا بِاللّٰهِ سُبْحَانَهُ وَانْجَرَّ الْاَمْرُ اِلَى النَّظْرَةِ الثَّانِيَةِ فَذٰلِكَ الْمَجَازُ سَدٌّ فِى طَرِيقِ الْوُصُولِ اِلَى الْحَقِيقَةِ فَضْلاً عَنْ اَنْ يَكُونَ قَنْطَرَةً بَلْ هُوَ صَنَمٌ يَدْعُو اِلَى عِبَادَتِهِ وَغَوْلٌ يُضِلُّ عَنْ طَرِيقِ الْحَقِيقَةِ بِغَوَايَتِهِ وَلِهٰذَا قَالَ الْمُخْبِرُ الصَّادِقُ بَيَانًا لِمَضَرَّةِ النَّظْرَةِ الثَّانِيَةِ **«اَلنَّظْرَةُ الثَّانِيَةُ عَلَيْكَ»** وَاَىُّ شَيْئٍ يَكُونُ اَضَرَّ مِمَّا يَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ وَيَشْغُلُ بِالْبَاطِلِ. **يَنْبَغِى** اَنْ يُعْلَمَ اَنَّ النَّظْرَةَ الْاُولَى اِنَّمَا تَكُونُ نَافِعَةً اِذَا لَمْ تَكُنْ عَنِ اخْتِيَارٍ وَاَمَّا اِذَا كَانَتْ بِالْاخْتِيَارِ فَحُكْمُهَا حُكْمُ النَّظْرَةِ الثَّانِيَةِ قَوْلُهُ تَعَالَى ﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ اَبْصَارِهِمْ﴾ كَافٍ فِى اِثْبَاتِ هٰذَا الْمَطْلَبِ وَلَمْ يَفْهَمْ جُهَلَاءُ الصُّوفِيَّةِ النَّاقِصُونَ مَعْنَى هٰذِهِ الْعِبَارَةِ فَغَلَطُوا وَخَلَطُوا وَطَفِقُوا يَشْغَفُونَ بِالصُّوَرِ الْجَمِيلَةِ وَيَنْخَدِعُونَ بِغُنْجِهِمْ وَدِلَالِهِمْ بِطَمَعِ اَنَّهُمْ يَجْعَلُونَهُمْ وَسِيلَةَ الْوُصُولِ اِلَى الْحَقِيقَةِ وَمِعْرَاجًا لِحُصُولِ الْمَطْلُوبِ كَلَّا اِنَّ ذٰلِكَ هُوَ عَيْنُ سَدِّ طَرِيقِ الْمَطْلُوبِ وَحَاجِبٌ عَنْ حُصُولِ الْمَقْصُودِ وَالَّذِى زُيِّنَ فِى نَظَرِهِمْ هُوَ الْبَاطِلُ وَهُمْ قَدْ وَقَعُوا فِى الْغُرُورِ بِاَنَّهُ الْحَقِيقَةُ وَزَعَمَ جَمْعٌ مِنْهُمْ حُسْنَ تِلْكَ الصُّوَرِ وَجَمَالَهُمْ حُسْنَ عَيْنِ الْحَقِّ جَلَّ شَأْنُهُ وَجَمَالَهُ وَظَنُّوا التَّعَلُّقَ بِهِمْ عَيْنَ التَّعَلُّقِ بِالْحَقِّ وَزَعَمُوا مُشَاهَدَتَهُمْ عَيْنَ

مُشَاهَدَةَ الْحَقِ حَتَّى قَالَ بَعْضُهُمْ ﴿شِعْرٌ﴾

امرو زجون جمال توبى برده ظاهر است * در حيرتمكه وعدهء فرد ابراى جيست

تَعَالَى اللهُ عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا مَاذَا ظَنَّ هٰؤُلَاءِ الْقَاصِرُونَ الْحَقَّ سُبْحَانَهُ وَمَاذَا زَعَمُوا حُسْنَهُ وَجَمَالَهُ تَعَالَى اَمَا سَمِعُوا اَنَّهُ اِذَا وَقَعَتْ شَعْرَةٌ مِنْ شَعْرِ حُورِ الْجِنَانِ الَّتِى هِىَ مِنْ مَخْلُوقَاتِهِ سُبْحَانَهُ فَرْضًا فِى الدُّنْيَا لَمَا اَظْلَمَتِ الدُّنْيَا مِنْ اِضَاءَتِهَا وَاِشْرَاقِهَا اَبَدًا وَقَدْ ثَبَتَ احْتِرَاقُ جَبَلِ الطُّورِ وَانْدِكَاكُهُ بِتَجَلٍّ وَاحِدٍ مِنْ تَجَلِّيَاتِ الْحَقِ جَلَّ وَعَلاَ وَسُقُوطُ كَلِيمِ اللهِ عَلَى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ اَفْضَلُ الصَّلاَةِ وَالسَّلاَمِ مَغْشِيًّا عَلَيْهِ مِنْ ذٰلِكَ التَّجَلِّى مَعَ عُلُوِّ مَنْزِلَتِهِ وَزِيَادَةِ قُرْبِهِ وَرِفْعَتِهِ بِنَصِّ الْقُرْآنِ وَهٰؤُلَاءِ مَعَ قُصُورِ عُقُولِهِمْ هٰذِهِ يَرَوْنَ الْحَقَّ سُبْحَانَهُ بِلاَ حِجَابٍ فِى جَمِيعِ الْاَوْقَاتِ وَيَتَعَجَّبُونَ مِنْ وَعْدِ الرُّؤْيَةِ الْاُخْرَوِيَّةِ ﴿لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي اَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا﴾ وَعُلَمَاءُ اَهْلِ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ شَكَرَ اللهُ تَعَالَى سَعْيَهُمْ بَذَلُوا غَايَةَ جُهْدِهِمْ فِى اِثْبَاتِ الرُّؤْيَةِ الْاُخْرَوِيَّةِ بِبَرَاهِينَ نَقْلِيَّةٍ وَخَالَفُوا فِى ذٰلِكَ جَمِيعَ الْفِرَقِ فَاِنَّهُ لَمْ يَقُلْ بِرُؤْيَةِ الْحَقِ جَلَّ وَعَلاَ غَيْرَ اَهْلِ السُّنَّةِ اَحَدٌ مِنَ الْفِرَقِ الْمُخَالِفِينَ مِلِّيُّوهُمْ وَغَيْرُ مِلِّيِيهِمْ بَلْ عَدُّوهَا مِنَ الْمُحَالِ الْعَقْلِيِّ وَاَهْلُ السُّنَّةِ اَيْضًا قَالُوا اِنَّهَا بِلاَ كَيْفٍ وَاِنَّهَا مَخْصُوصَةٌ بِتِلْكَ النَّشْاَةِ وَهٰؤُلَاءِ الْمُهَوِّسُونَ يَزْعُمُونَ حُصُولَ هٰذِهِ الدَّوْلَةِ الْبَاهِرَةِ فِى هٰذِهِ النَّشْاَةِ الْفَانِيَةِ وَصَارُوا مَسْرُورِينَ بِمَنَامِهِمْ وَخَيَالِهِمْ ﴿رَبَّنَآ اٰتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ اَمْرِنَا رَشَدًا﴾ وَالسَّلاَمُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى وَالْتَزَمَ مُتَابَعَةَ الْمُصْطَفَى عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ اَتَمُّ الصَّلَوَاتِ وَاَكْمَلُ التَّسْلِيمَاتِ.

TÜRKÇE ANLAMI

- **Muhammed Mukîm el-Kusûrî'ye yazılmıştır**
- **"Mecâz hakîkatin köprüsüdür" sözünün mânâsı**

Kardeşim Muhammed Mukîm, "Mecaz hakîkatin köprüsüdür." sözünün ne anlama geldiğini sormaktadır. Bilmelisin ki, mecaz hakîkatin gölgesidir. Gölgede asla giden büyük bir yol vardır. Bazı bü-

yükler, *"Kendini bilen Rabbi'ni bilir."*[2] sözünü bu noktadan hareketle söylemiş olabilir. Çünkü gölgeyi bilmek aslı bilmeye götürür. Zîrâ gölge, aslının sûreti üzeredir. Dolayısıyla aslın açığa çıkmasına sebep olmaktadır. Zira bir şeyin sûreti o şeyin, kendisiyle ortaya çıktığı şeydir.

Ancak bilinmelidir ki, mecâzın hakîkate köprü olması, mecazla ilgilenmenin araya girmemesi ve işin sonunun ikinci bakışa varmaması durumunda olur. Hakîkatin köprüsü, Efendimiz'in (s.a.v.) kendisi hakkında *"ilk bakış senin içindir."*[3] buyurduğu birinci bakıştır. Efendimiz burada *"leke (senin içindir)"* ifadesiyle adeta bu büyük nimetin gerçekleşeceğini haber vermiştir.

Allah korusun eğer hakikate giderken mecazla ilgilenilirse ve iş ikinci bakışa varırsa, bu durumda mecaz, hakikate götüren köprü olması bir tarafa hakikate giden yolda bir engel olur. Hatta bu mecaz, kendisine ibâdete çağıran bir puttur. Hakîkat yolundan saptıran bir aldatmacadır. Bundan dolayı Efendimiz (s.a.v.) ikinci bakışın zararını açıklama sadedinde, *"ikinci bakış aleyhinedir."* buyurmuştur. Hak Sübhânehû'dan alıkoyan bâtılla meşgul eden şeyden daha zararlı ne olabilir?!

Bilmek gerekir ki, ilk bakış, isteyerek olmadığı zaman ancak faydalı olur. Eğer isteyerek olursa birinci bakışın hükmü ikinci bakışın hükmü gibidir. ***"Mü'min erkeklere söyle, gözlerini sakınsınlar"***[4] âyet-i kerîmesi bu maksadı ispat için yeterlidir.

Câhil ve noksan olan sûfîler bu ifâdenin mânâsını anlamadı. Bu yüzden yanlışa düştüler ve işi karıştırdılar. Kendilerini vuslata ulaştıran bir vesile ve maksada yükselmelerine bir basamak olmasını arzulayarak, güzel sûretlere bağlanıp kaldılar ve onların cilve ve işveleriyle aldandılar. Hâşâ, böyle bir şey kesinlikle olmaz! Çünkü bu güzel sûretlere bağlanmak maksada ulaştıran yolda bir set ve maksûda ulaşmayı engelleyen bir mânidir. Onlara süslü gözüken şey bâtıldır. Onlar, onun hakîkat olduğunu sanarak aldanmıştır.

---

[2] Bu söz için Bk. c. 1, Mektup 234.

[3] Hadis için Bk. Tirmizî, nr. 2777; Ebû Dâvud, nr. 2149; Ahmed, nr. 1373; Dârimî, nr. 2709; Taberânî, el-Evsat, nr. 674; Hâkim, el-Müstedrek, nr. 2788; Bezzâr, nr. 701; İbn Ebî Şeybe, nr. 32083.

[4] Nur, 30.

Onlardan bazıları bu sûretlerin güzelliğini Hak Sübhânehû'nun güzelliği sanar. Onlarla ilgilenmenin Hak Sübhânehû'yla ilgilenmenin aynı olduğunu düşünür. Onları müşâhede etmeyi, Hak Sübhânehû'yu müşâhede etmek zanneder. Hatta bazıları şöyle demiştir:

Bu gün için cemalin perdesiz zâhir iken
Hayretteyim, yarın vaadi neden?

Allah Teâlâ bu zâlimlerin söylediklerinden çok yücedir. Bu kusurlular tâifesi Hak Sübhânehû'yu ne zanneder? O'nun hüsnünü ve güzelliğini nasıl tasavvur ederler? Duymamışlar mıdır ki, farz-ı muhal, Hak Sübhânehû'nun yaratıklarından olan cennet hûrilerinden birinin saçlarından bir tel dünyaya düşseydi onun ışığı ve parlaklığı sebebiyle dünya bir daha asla kararmazdı.

Hak Sübhânehû'nun tecellîlerinden bir tecellî sebebiyle Tûr dağının yanıp parçalanması ve Hazret-i Kelîmullah Musâ'nın (a.s.) yüksek makamlarda ve yakınlığı fazla olmasına rağmen o tecellî sebebiyle bayılarak düşmesi Kur'ân nassıyla sâbittir. Bunlar ise kısır akıllarıyla birlikte Hak Sübhânehû'yu her zaman perdesiz olarak görebilmekte ve âhirette gerçekleşecek olan görme vaadinden dolayı şaşırmaktalar! ***"Andolsun ki, onlar kendilerini büyük gördüler, büyük azgınlık ettiler."***[5]

Ehl-i sünnet alimleri âhirette olacak olan görmeyi naklî delillerle ispat etmek için bütün gücünü sarfetmiş ve bu konuda diğer fırkaların hepsine muhalefet etmiştir. Çünkü ehl-i sünnetin dışında hiçbir fırka Hak Sübhânehû'nun görülmesini kabul etmemiş aksine bunun aklen muhal olduğunu öne sürmüşlerdir.

Ehl-i sünnet bunun keyfiyetsiz olup âhirete ait bir durum olduğunu söylemiştir. Bu kafası karışıklar ise bu muhteşem nimete bu fânî dünyada kavuştuklarını iddia ederek rüyalarla ve hayallerle sevinirler. ***"Rabbimiz, bize katından bir rahmet ver ve bize şu işimizden bir çıkış yolu hazırla!"***[6] Selâm hidâyete tâbi olanların ve Hazret-i Muhammed Mustafâ'nın (s.a.v.) yoluna sımsıkı sarılanların üzerine olsun.

---

[5] Furkân, 21.

[6] Kehf, 10.

KELİME ANLAMI

66. ≺ اَلْمَكْتُوبُ السَّادِسُ وَالسِّتُّونَ **Altmış altıncı mektup** *(Kime gönderilmiştir?)* اِلَى مُحَمَّدِ مُقِيمِ الْقُصُورِىِّ **Muhammed Mukim Kusûrî'ye** *(Ne hakkındadır?)* فِى جَوَابِ سُؤَالِهِ **Sorusunun cevabı hakkındadır** *(Neden sorusu?)* عَنْ مَعْنَى اَلْمَجَازُ قَنْطَرَةُ الْحَقِيقَةِ **'Mecaz hakikatin köprüsüdür' sözünün manasından.** ≻

سَأَلَ اَخِى مُحَمَّدُ مُقِيمُ Kardeşim Muhammed Mukim sormuş ki, اَنَّهُ بِاَىِّ مَعْنًى قَالُوا Hangi manada dediler *(Neyi?)* اَلْمَجَازُ قَنْطَرَةُ الْحَقِيقَةِ 'Mecaz hakikatin köprüsüdür' sözünü اِعْلَمْ Bilesin ki, اَنَّ الْمَجَازَ ظِلُّ الْحَقِيقَةِ Mecaz hakikatin gölgesidir وَمِنَ الظِّلِّ Ve gölgeden اِلَى الْاَصْلِ asla doğru vardır *(Ne?)* طَرِيقٌ سُلْطَانِىٌّ Büyük bir yol وَلَعَلَّهُمْ فَقَدْ Herhalde بِهٰذَا الْاِعْتِبَارِ قَالُوا bu itibarla dediler مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ Kim kendini bilirse عَرَفَ رَبَّهُ Rabbini bilmiştir فَاِنَّ مَعْرِفَةَ الظِّلِّ Çünkü gölgeyi bilmek مُسْتَلْزِمَةٌ لِمَعْرِفَةِ الْاَصْلِ Aslı bilmeyi gerektirir فَاِنَّ الظِّلَّ Çünkü gölge كَائِنٌ عَلَى صُورَةِ اَصْلِهِ Aslının sureti üzeredir فَيَكُونُ سَبَبًا Dolayısıyla gölge sebep olur *(Neye?)* لِانْكِشَافِ الْاَصْلِ Aslın açığa çıkmasına لِاَنَّ صُورَةَ الشَّيْئِ Çünkü bir şeyin sureti مَا يَنْكَشِفُ بِهِ ذٰلِكَ الشَّيْئُ O şeyin kendisiyle açığa çıktığı şeydir لٰكِنْ يَنْبَغِى اَنْ يُعْلَمَ Ancak bilinmesi gerekir ki, اَنَّ الْمَجَازَ اِنَّمَا يَكُونُ قَنْطَرَةَ الْحَقِيقَةِ Mecaz sadece hakikatin köprüsü olur *(Ne zaman?)* اِذَا لَمْ يَدْخُلْ فِى الْبَيْنِ Araya girmediğinde *(Ne?)* تَعَلُّقٌ بِالْمَجَازِ Mecazla ilgilenme وَلَمْ يَنْجَرَّ الْاَمْرُ Ve iş varmadığında *(Neye?)* اِلَى نَظْرَةٍ ثَانِيَةٍ İkinci bakışa وَقَنْطَرَةُ الْحَقِيقَةِ Hakikatin köprüsü هِىَ النَّظْرَةُ الْاُولَى O ilk bakıştır اَلَّتِى قَالَ الْمُخْبِرُ الصَّادِقُ Ki, muhbir-i sadık efendimiz dedi عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ Ona ve ehline اَلصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ Salat-u selam olsun *(Ne hakkında dedi?)* فِى حَقِّهَا İlk bakış hakkında *(Ne dedi?)* اَلنَّظْرَةُ الْاُولَى لَكَ İlk bakış lehinedir وَكَاَنَّهُ اَشَارَ Sanki efendimiz işaret etti *(Ne

ile?) بِلَفْظِ لَكَ 'Leke' lafzıyla *(Neye işaret etti?)* اِلَى حُصُولِ هٰذِهِ الدَّوْلَةِ Bu devletin gerçekleştiğine وَاَمَّا اِذَا دَخَلَ التَّعَلُّقُ بِالْمَجَازِ Ama mecazla ilgilenme girdiğinde *(Nereye?)* فِى الْبَيْنِ Araya عِيَاذًا بِاللّٰهِ سُبْحَانَهُ Ki, bundan Allah Teâlâ'ya sığınırız وَانْجَرَّ الْاَمْرُ Ve iş vardığında *(Nereye?)* اِلَى النَّظْرَةِ الثَّانِيَةِ İkinci bakışa فَذٰلِكَ الْمَجَازُ سَدٌّ İşte bu mecaz bir engeldir *(Nerede?)* فِى طَرِيقِ الْوُصُولِ اِلَى الْحَقِيقَةِ Hakikate ulaşma yolunda فَضْلاً عَنْ اَنْ يَكُونَ قَنْطَرَةً Nerede kaldı ki köprü olsun بَلْ هُوَ صَنَمٌ Bilakis o bir puttur يَدْعُو اِلَى عِبَادَتِهِ Kendisine ibadete çağırır وَغَوْلٌ Ve bir aldatmacadır يُضِلُّ عَنْ طَرِيقِ الْحَقِيقَةِ Hakikat yolundan saptırır *(Ne ile?)* بِغَوَايَتِهِ Azgınlığıyla وَلِهٰذَا قَالَ الْمُخْبِرُ الصَّادِقُ Bundan dolayı muhbir-i sadık efendimiz dedi *(Niçin?)* بَيَانًا لِمَضَرَّةِ النَّظْرَةِ الثَّانِيَةِ İkinci bakışın zararının açıklamak için *(Ne dedi?)* اَلنَّظْرَةُ الثَّانِيَةُ عَلَيْكَ İkinci bakış senin aleyhinedir وَاَىُّ شَيْءٍ يَكُونُ اَضَرَّ Hangi şey daha zararlı olabilir *(Neden?)* مِمَّا يَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ Hak'tan men eden وَيَشْغَلُ بِالْبَاطِلِ Ve batılla meşgul eden şeyden يَنْبَغِى اَنْ يُعْلَمَ Bilinmesi gerekir ki, اَنَّ النَّظْرَةَ الْاُولَى اِنَّمَا تَكُونُ نَافِعَةً Birinci bakış sadece faydalı olur *(Ne zaman?)* اِذَا لَمْ تَكُنْ عَنِ اخْتِيَارٍ Kişinin isteğiyle olmadığında وَاَمَّا اِذَا كَانَتْ بِالْاِخْتِيَارِ Ama ilk bakış isteyerek olursa فَحُكْمُهَا İlk bakışın hükmü حُكْمُ النَّظْرَةِ الثَّانِيَةِ İkinci bakışın hükmüdür قَوْلُهُ تَعَالَى Allah Teâlâ'nın şu ayeti: قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ Mümin erkeklere söyle يَغُضُّوا مِنْ اَبْصَارِهِمْ Gözlerini sakınsınlar كَافٍ فِى اِثْبَاتِ هٰذَا الْمَطْلَبِ Bu maksadı ispatta yeterlidir وَلَمْ يَفْهَمْ جُهَلَاءُ الصُّوفِيَّةِ النَّاقِصُونَ Cahil ve noksan sûfiler anlamadı *(Neyi?)* مَعْنَى هٰذِهِ الْعِبَارَةِ Bu sözün manasını فَغَلَطُوا Dolayısıyla hataya düştüler وَخَلَطُوا Ve işi karıştırdılar وَطَفِقُوا Ve başladılar *(Neye?)* يَشْغَفُونَ بِالصُّوَرِ الْجَمِيلَةِ Güzel suretlere meşgul olmaya وَيَنْخَدِعُونَ Ve aldanmaya *(Neye?)* بِغُنْجِهِمْ وَدِلَالِهِمْ Cilve ve nazlarına *(Ne*

وَسِيلَةَ الْوُصُولِ إِلَى *(Ne?)* O suretleri yapma arzusuyla بِطَمَعِ أَنَّهُمْ يَجْعَلُونَهُمْ *(ile?)* Hakikate ulaşma vesilesi وَمِعْرَاجًا لِحُصُولِ الْمَطْلُوبِ Ve maksada erme merdiveni كَلاَّ Hayır böyle bir şey olamaz إِنَّ ذَٰلِكَ Çünkü bu (güzel suretler) هُوَ وَحَاجِبٌ عَنْ Maksada götüren yoldaki engelin ta kendisidir عَيْنُ سَدِّ طَرِيقِ الْمَطْلُوبِ حُصُولِ الْمَقْصُودِ Ve maksadın ele geçmesine perdedir وَالَّذِى زُيِّنَ فِى نَظَرِهِمْ Onların gözüne güzel gösterilen هُوَ الْبَاطِلُ O batıldır وَهُمْ قَدْ وَقَعُوا فِى الْغُرُورِ Halbuki onlar yanılgıya düştüler *(Nasıl?)* بِأَنَّهُ الْحَقِيقَةُ O hakikattir diye وَزَعَمَ جَمْعٌ مِنْهُمْ Ve onlardan bir kısmı zannetti ki, حُسْنَ تِلْكَ الصُّوَرِ وَجَمَالَهُمْ Bu suretlerin güzelliği حُسْنَ عَيْنِ الْحَقِّ جَلَّ شَأْنُهُ وَجَمَالَهُ Şanı yüce Allah'ın güzelliğinin aynısıdır وَظَنُّوا التَّعَلُّقَ بِهِمْ Ve onlarla ilgilenmeyi sandılar *(Ne?)* عَيْنَ التَّعَلُّقِ بِالْحَقِّ Hak ile ilgilenmenin ta kendisi وَزَعَمُوا مُشَاهَدَتَهُمْ Ve onları müşahede etmeyi de sanırlar *(Ne?)* عَيْنَ مُشَاهَدَةِ الْحَقِّ Hakkı müşahedenin ta kendisi حَتَّى قَالَ بَعْضُهُمْ Hatta onlardan bazıları dediler ﴿شِعْر﴾ Şiir:

امروز جون جمال توبى برده ظاهر است در Bu gün için cemalin perdesiz zâhir iken

حيرتمكه وعدهء فرد ابراى جيست Hayretteyim, yarınki vaadi neden?

تَعَالَى اللهُ Allah Teâlâ yücedir *(Neden?)* عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ Zalimlerin dediklerinden عُلُوًّا كَبِيرًا Hem de çok yüce مَاذَا ظَنَّ هٰؤُلاَءِ الْقَاصِرُونَ Şu nakıs kişiler ne zannederler *(Kimi?)* اَلْحَقَّ سُبْحَانَهُ Hak Subhânehu'yu وَمَاذَا زَعَمُوا Ve ne sanırlar *(Neyi?)* حُسْنَهُ وَجَمَالَهُ تَعَالَى Allah Teâlâ'nın hüsnü ve cemalini أَمَا سَمِعُوا Bunlar duymadılar mı ki? أَنَّهُ إِذَا وَقَعَتْ Düştüğünde *(Ne?)* شَعْرَةٌ مِنْ شَعْرِ حُورِ الْجِنَانِ Cennet hurilerinin saçlarından bir tel الَّتِى هِيَ مِنْ مَخْلُوقَاتِهِ سُبْحَانَهُ Ki, o Allah Teâlâ'nın yarattıklarındandır *(Nasıl düştünde?)* فَرْضًا Farz-ı muhal olarak *(Nereye düştüğünde?)*

مِنْ اِضَاءَتِهَا *(Neden dolayı?)* Dünya kararmazdı لَمَا اَظْلَمَتِ الدُّنْيَا Dünyaya فِى الدُّنْيَا وَاشْرَاقِهَا O telin ışık ve parlaklığından dolayı *(Ne zamana kadar?)* اَبَدًا Sonsuza kadar وَقَدْ ثَبَتَ Kuşkusuz sabit oldu *(Ne?)* اِحْتِرَاقُ جَبَلِ الطُّورِ Tur dağının yanması وَانْدِكَاكُهُ Ve parçalanması *(Ne ile?)* بِتَجَلٍّ وَاحِدٍ مِنْ تَجَلِّيَاتِ الْحَقِّ جَلَّ وَعَلاَ Hak – celle ve âla-nın tecellilerinden birisiyle *(Daha ne sabit oldu?)* وَسُقُوطُ كَلِيمِ اللّٰهِ Kelimullah olan Hz. Musa'nın düşmesi عَلَى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ Ona ve peygamberimize اَفْضَلُ الصَّلاَةِ وَالسَّلاَمِ Salat-u selamların en üstünü olsun *(Nasıl düştü?)* مَغْشِيًّا عَلَيْهِ Bayılmış olarak *(Neden?)* مِنْ ذٰلِكَ التَّجَلِّي Bu tecelliden *(Neye rağmen bayıldı?)* مَعَ عُلُوِّ مَنْزِلَتِهِ Makamın yüksekliğine وَزِيَادَةِ قُرْبِهِ Allah'a çok yakın olmasına وَرِفْعَتِهِ Ve derecesinin yüksekliğine rağmen *(Bu ne ile sabit oldu?)* بِنَصِّ الْقُرْآنِ Kuran ifadesiyle وَهٰؤُلاَءِ مَعَ قُصُورِ عُقُولِهِمْ هٰذِهِ Bunlarsa şu kısır akıllarıyla يَرَوْنَ الْحَقَّ سُبْحَانَهُ Hak Subhânehu'yu görüyorlar(mış) *(Nasıl?)* بِلاَ حِجَابٍ Perdesiz olarak *(Ne zaman?)* فِى جَمِيعِ الْاَوْقَاتِ (Hem de) her zaman وَيَتَعَجَّبُونَ Ve de şaşıyorlar(mış) *(Neye?)* مِنْ وَعْدِ الرُّؤْيَةِ الْاُخْرَوِيَّةِ Ahiretteki görme vaadine لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِى اَنْفُسِهِمْ Andolsun ki, onlar kendilerini büyük gördüler وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا Ve büyük bir azgınlık ettiler وَعُلَمَاءُ اَهْلِ السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ Ehl-i sünnet vel cemaat alimleri شَكَرَ اللّٰهُ تَعَالَى سَعْيَهُمْ Allah Teâlâ onların çalışmasını kabul etsin بَذَلُوا غَايَةَ جُهْدِهِمْ Bütün güçlerini harcadılar *(Hangi konuda?)* فِى اِثْبَاتِ الرُّؤْيَةِ الْاُخْرَوِيَّةِ Ahiretteki görmeyi ispat konusunda *(Ne ile ispat?)* بِبَرَاهِينَ نَقْلِيَّةٍ Nakli delillerle وَخَالَفُوا Ve muhalefet ettiler *(Ne hakkında?)* فِى ذٰلِكَ Bu konu hakkında *(Kime?)* جَمِيعَ الْفِرَقِ Bütün fırkalara فَاِنَّهُ لَمْ يَقُلْ بِرُؤْيَةِ الْحَقِّ جَلَّ وَعَلاَ Çünkü Allah Teâlâ'nın görüleceğine hükmetmedi *(Kimden başka?)* غَيْرَ اَهْلِ السُّنَّةِ Ehli sünnetten başka *(Kim hükmetmedi?)* اَحَدٌ مِنَ الْفِرَقِ الْمُخَالِفِينَ Muhalif fırkalardan

hiçbiri مِلِّيِّهِمْ وَغَيْرُ مِلِّيِّهِمْ Dinlisi de dinsizi de بَلْ عَدُّوهَا Bilakis görmeyi saydılar *(Neden?)* مِنَ الْمُحَالِ الْعَقْلِيِّ Aklen imkansız şeylerden قَالُوا وَاَهْلُ السُّنَّةِ أَيْضًا Ehli sünnet'de der ki: اِنَّهَا بِلاَ كَيْفٍ Görme keyfiyetsizdir وَاِنَّهَا مَخْصُوصَةٌ بِتِلْكَ النَّشْأَةِ Ve ahiret hayatına mahsustur وَهٰؤُلاَءِ الْمُهَوِّسُونَ Şu hevasına düşenler يَزْعُمُونَ Zannediyorlar ki, حُصُولَ هٰذِهِ الدَّوْلَةِ الْبَاهِرَةِ Bu muhteşem devletin husulü فِي هٰذِهِ النَّشْأَةِ الْفَانِيَةِ Şu fani dünyadadır وَصَارُوا مَسْرُورِينَ Ve bu kişiler mesrur olmuşlardır *(Ne ile?)* بِمَنَامِهِمْ وَخَيَالِهِمْ Rüya ve hayalleriyle رَبَّنَا Ey Rabbimiz! آتِنَا Bize ver *(Nereden?)* مِنْ لَدُنْكَ Tarafından *(Ne?)* رَحْمَةً Bir rahmet وَهَيِّئْ لَنَا Ve bize hazırla *(Ne?)* مِنْ اَمْرِنَا Şu işimizden رَشَدًا Bir çıkış yolu وَالسَّلاَمُ Selam olsun *(Kime?)* عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى Hidayete tabi olana *(Daha kime?)* وَالْتَزَمَ مُتَابَعَةَ الْمُصْطَفَى Muhammed Mustafa'nın izini takip edene عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ Efendimize ve ehline olsun *(Ne?)* اَتَمُّ الصَّلَوَاتِ Duaların en tamı وَاَكْمَلُ التَّسْلِيمَاتِ Ve selamların en mükemmeli...